

גליון מספר 16 \ אייר התשפ"ב

פִּיסַת מְדִבְרָ וְהַר

העלון החודשי של מרכז סיוור
ולמוד סוסיא

תוכן העניינים

מהנעשה במסו"ל סוסיא / **עמוד 3**

מעשה שהיה... היום לפני / **עמודים 4-5**

"שְׁאוֹ-מָרוֹם עֵינֵיכֶם..." – הפינה האסטרונומית / **עמודים 6-7**

טבע בעונה / **עמוד 8**

מדור מיוחד לחגי אייר / **עמוד 9-12**

מה חדש במסו"ל סוסיא?

עברו רק שבועיים מהגיליון הקודם, אבל נראה שעברנו כל כך הרבה.

מיד עם צאת חג ראשון של פסח זכינו לצאת עם נוער מעלה חבר לחוצה מדבר לילי לאור ירח מלא, מאום דרג' לנחל ערוגות. אליפות!

שמחנו להיות חלק מהפנינג מועצתי במעיין אדורה ולהכיר לתושבי ההר את מה שנמצא ממש כאן מתחת לאף - מעין יפהפה, שפע נביעות ופריחה משגעת. זו הייתה רק ההתחלה, ואנחנו מקווים שנפגוש אתכם שם גם בפעמים הבאות במגוון מסלולים.

בבכל חול המועד, היינו גם באתר של סוסיא העתיקה, והפעם הוא לבש צורה של "ירידי מלאכות קדומות" אז גם העברנו סיורים, גם שזרנו חבלים מעלי בננה וגם הדלקנו אש בלי גפרורים. בעיקר שמחנו לפגוש את ילדי ישראל ולהיות איתם בחוויה של יצירה והצלחה!

כמו בכל חול מועד נכנסנו גם הפעם לתפילת שחרית בבית הכנסת העתיק בסמוע, אבל הפעם הצלחנו לחדש מה שלא קרה כבר כמה שנים - נכנסנו לבריכת כירמיל! ז'אבו ארליך ליווה אותנו ונתן הדרכות מהממות, והבריכה האירה לנו גם היא את פניה ובניגוד לציפיות הייתה מלאה במים!

צוות ההדרכה שלנו, שעבר תקופה אינטנסיבית ומלאה בהדרכות, יצא גם הוא קצת לנשום אוויר ועשה נודד במדבר. התחלנו בעיר הנבטית עבדת והסיום היה בחצבה. מים מילאנו מעין חוה בדרך וטיהרנו מגבים, ואפילו היה צורך בניווט כי השבילים לא מסומנים. בקיצור, חוויה בלתי נשכחת.

כדאי לעקוב:

- למי שפספס - פתחתו סדרת סיורים בשם "**אצלנו בחצר**", שכולם פה בהר חברון. הראשון שבהם היה בחול המועד בעשהאל, שהיה מוצלח מאוד, והשני קורה כבר ביום שישי, למחרת יום העצמאות. נטייל במשטרת א-ראהווה שפוצצה ע"י יחידת ה 101 ושם נפצע מאיר הר ציון, ולאחר מכן נבקר בחוות מור הסמוכה. מוזמנים להירשם באתר (מותנה באישור הצבא)!
- ביום רביעי בערב, ליל יום העצמאות החל מהשעה 23:30, יתקיים **ערב שירה** באתר סוסיא בחינם! לא כדאי לפספס.
- ביום חמישי י"א אייר אנחנו נפתח בסדרת **חוצי מדבר** שיקרו בימי חמישי בלילה עד יום חמישי בבוקר, שהכי קרובים לליל ירח מלא. כדאי לעקוב אחרי הפרסום.

חודש טוב, ושיעברו עליכם בשמחה הימים הטובים של חודש אייר!

טיול נודד צוותי

בריכת כירמיל

אצלנו בחצר בעשהאל

מעשה שהיה... היום לפני... - מוריה שריד

מבצע חשאי לאור יום - חטיפת מטוס סבנה

בתאריך 8 במאי 1972 עלו על טיסה מבריסל לתל אביב כמאה נוסעים ועשרה אנשי צוות. כל אחד מהנוסעים ציפה להגיע אל מחוז חפצו בנעימים ולהמשיך בחייו כרגיל. נחיתת הביניים התבצעה בוינה ומשם אל ארץ הקודש. זמן קצר לאחר ההמראה מוינה, ארבעה מהנוסעים, שני גברים ושתי נשים, נכנסו בזה אחר זה אל שירותי המטוס. הם יצאו מהשירותים חמושים באקדחים ורימונים. על גופן של הנשים היו חגורות נפץ. אלה היו לא סתם נוסעים בטיסה 571. אלה היו מחבלים מארגון "ספטמבר השחור".

ארגון זה הוקם בעקבות מאבק שהתנהל בין צבא ירדן לאש"ף והסתיים באלפי הרוגים מטעם אש"ף וסילוק הארגון ללבנון. הארגון שם לעצמו מטרה - לבצע כמה שיותר פעולות נקם נגד ירדן. אולם, כאשר הארגון היה חלש וחסר שלטון יציב היה צריך לקם את מעמדו ולכן שינה את ייעודו למאבק בישראל, דבר שהמודיעין הישראלי לא העלה על דעתו.

בתור התחלה הוחלט לחטוף את מטוס סֶבְנָה בדרכו לנמל התעופה בלוד. המחבלים זייפו דרכונים ישראלים ובימים שלפני בטיסה בדקו את סידורי האבטחה בשדה התעופה.

ובחזרה אל המטוס - ראש חוליית המחבלים, המכונה "קפטן רעפת", נכנס אל תא הטייס והודיע לטייס על חטיפת המטוס. המחבלות הורידו את חגורות הנפץ שהיו על גופן והניחו אותן במעבר. הנוסעים נבהלו והחלו צעקות ברחבי המטוס.

המטוס נחת בנמל התעופה בלוד ושר הביטחון דאז, משה דיין, עלה למגדל הפיקוח והחל לנהל משא ומתן. במקביל החלו לוחמי סיירת מטכ"ל לתכנן פריצה למטוס.

סיירת מטכ"ל, הרגילה לפעול בצללים ובשעות החושך נדרשה לבצע מבצע לאור יום, בלב מדינת ישראל. היה זה מקרה יוצא דופן שהלוחמים לא התאמנו עליו מעולם.

במהלך המשא ומתן החוטפים דרשו החלפת 315 שבויים פלסטינים בתמורה לשחרור החטופים. ביום המחרת החוטפים דרשו מלאי דלק ואספקת מזון. דרישה זו נתנה הזדמנות לפריצה אל המטוס. רחבעם זאבי (גנדי) הגה רעיון שלוחמי מטכ"ל יגיעו עם סרבלים לבנים ויתחפשו למכונאים ואנשי תחזוקה. הכניסה התבצעה בחמש חוליות שעליהן יפקדו מפקד סיירת מטכ"ל אהוד ברק וסגנו דני יתום. במקביל, בוצעו מספר פעולות הונאה שנועדו להטעות את החוטפים ולגרום להם לחשוב שדרישותיהן מולאו ולא מתוכנן שום מבצע חילוץ.

בשעה ארבע אחר הצהריים יצא לדרך מבצע "איזוטופ" לשחרור מטוס סבנה. החוליה הראשונה פרצה למטוס והרגה את אחד המחבלים. החוליה השנייה לא הצליחה לפתוח את דלת המטוס וראש החוליה איציק גונן נפצע בידו. ראש החוליה הראשונה מרדכי רחמים, שהיה מאבטח מטוסים ותיק ואיש מילואים, פתח את הדלת והרג את המחבל השני.

במקביל שאר החוליות הורו לאזרחים להתכופף ואז השתלטו על המחבלות.

תוך תשעים שניות מתחילת המבצע, עוד לפני שהנוסעים מבינים מה קרה, היו שני המחבלים הרוגים ושתי המחבלות שבויות.

שלושה נוסעים נפצעו במהלך הפעולה, ואחת מהם, מרי הולצברג אנדרסון, נפטרה מפציעיה. בנוסף, שני לוחמים נפצעו בפעולה, אחד מהם הוא בנימין נתניהו.

כך הסתיים לו מבצע ראשון מסוגו שנחשב לאחד מהטובים בעולם. כל זה בזכות תושיית הלוחמים ורוחם, שעל אף מורכבות המבצע לא נפלה.

בסרסלין הלבנים אלו לוחמי סיירת
מטכ"ל

שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם... – הפינה האסטרונומית- יסכה בן הר ועדי בהלול

--מבוסס על המאמר דרך כוכב מיעקב של שלמה בוסקילה והדובה הגדולה--

"אָרְאָנוּ וְלֹא עֲתָה אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קָרוֹב דֶּרֶךְ פּוֹכֵב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֶׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל..." (במדבר כ"ד י"ז)

אנו בפתחו של חודש אייר ותכף נחגוג את ל"ג בעומר, היום בו פסקה המגיפה של תלמידי רבי עקיבא ויצא אורו של רבי שמעון בר יוחאי. אנו רגילים לציין את אירועי מרד בר כוכבא בל"ג בעומר על אף שאין קשר ממשי בין האירועים, אך זו הזדמנות טובה לדון במרד בר כוכבא בהיבט האסטרונומי.

מרד בר כוכבא. השנה היא שנת 132 לספירה, כ70 שנה לאחר חורבן בית שני, ארץ ישראל נשלטת ע"י הרומאים שגוזרים גזרות רבות על היהודים בארץ. הם מתחילים בבניית עיר אלילית 'איליה קפיטולינה' ע"ש הקיסר הרומי איליוס אדריאנוס, שנבנית על חורבות ירושלים. היהודים הנותרים מחליטים לפרוץ במרד וממנים את רבי עקיבא ושמעון בר כוכבא למנהיגי המרד. רבי עקיבא, המנהיג הרוחני ראה בבר כוכבא משיח ודרש עליו את הפסוק "דרך כוכב מיעקב..." כוכב = כוכבא.

החוקר הילל ניומן מהחוג לתולדות ישראל באוניברסיטת חיפה, מציע גורם נוסף ומשמעותי לפריצת המרד: הופעת כוכב שביט ענק בשמיים.

שביט

שביט הוא גוף שמימי קטן הדומה לאסטרואיד, המורכב בעיקר מקרח, אבק וגזים. השביטים נעים סביב השמש במסלולים אליפטיים, בהתקרבותם אל השמש חלק מהשביטים יוצרים זנבות באורך מספר קילומטרים. ניתן לראותם בשמיים.

בעת העתיקה נחשדו השביטים כמבשרים. בד"כ בישרו על אסונות, ופה ושם על שמחה מתרגשת ובאה.

יוסף בן מתתיהו מתאר עוד בזמן המרד הגדול על הופעת כוכב שביט: "וכנגד לא שמו לב ולא האמינו לאותות המוקדמים והברורים של חורבן הממשמש ובא. וכאילו היו מוכי רעם ונטולי עיניים ונפש -

התעלמו מאזהרותיו הברורות של ה'. זה היה בשעה שעמד מעל לעיניהם כוכב שהיה דומה לחרב ושביט שהיה כל השנה ואף זה אירע לפני המרד, ולפני שקמה התנועה שהביאה לידי מלחמה". (מלחמת היהודים, ספר ו', פרק ה')

ואכן, גם בשנת 132 לספירה היסטוריונים בני התקופה כמו דיו קסיוס מעידים שנראתה הופעה חדשה של כוכב שביט, ולדעת החוקרים זהו אינו מקרי בכלל.

"בראשונה היה כוכב עולה מן המזרח ובראשו חרב, והיו ישראל רואין אותו ואומרין זה לזה: "מהו זה? והיו אומות העולם שואלין לאסטגינין שבהן ואומרין להם "מהו טיבו של כוכב זה?" והיו אומרים להן: זה כוכבן של ישראל. זה הוא המלך שעתיד לעמוד להן. וכן באחרונה עתיד כוכב לעלות מן המזרח והוא כוכבו של משיח שנאמר "דרך כוכב מיעקב". (מדרש רבה במדבר כ"ד)

על חלק מהמטבעות שנמצאו מהמרד רואים את חזית בית המקדש שמעל גגו מתנוסס כוכב.

"שנו רבותינו: בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר: ענוים, הגיע זמן גאולתכם! ואם אין אתם מאמינים ראו באורי שזרח עליכם, שנאמר: קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח - ועליכם בלבד זרח ולא על עובדי אלילים, שנאמר: כי הנה החשך יכסה ארץ - באותה שעה מבהיק הקב"ה אורו של מלך המשיח ושל ישראל והולכים כולם לאורן של מלך המשיח ושל ישראל..." (ילקוט שמעוני תצ"ט).

אולי הופעת השביט בשנה זו חיזקה את התפיסה כי ימות המשיח הגיעו.

"אָרְאָנוּ וְלֹא עָתָה אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קָרוֹב דְּרֶךְ כּוֹכַב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֶׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל..." (במדבר כ"ד י"ז)

בגלל שהפעלים בפסוק מוטים לצורת העתיד, רבי עקיבא דורש על נבואתו של בלעם כי היא רומזת על כך שהכוכב המבשר על בוא המשיח והגאולה הוא כוכב השביט.

"על הזיקין: מאי זיקין אמר שמואל **כוכבא דשביט** ואמר שמואל נהירין לי שבילי דשמיא כשבילי דנהרדעא לבר מכוכבא דשביט דלא ידענא מאי ניהו." (ברכות נ"ח)

בהסבר הגמרא על אלו דברים מברכים את ברכת "עושה מעשה בראשית" מוזכר גם הזיקין- כוכב השביט.

הרב יצחק גינזבורג מסביר של"כוכבא דשביט" יש "זנב" מאחריו והוא סוד "עקבתא דמשיחא", ה"עקבות" שמשאיר אחריו מלך המשיח בדרך בואו לגאלנו.

אמנם, מרד בר כוכבא בפי רבים הוגדר ככישלון, יהודה נחרבה ואלפי יהודים בורחים וגולים, אך כיום, כמעט 2000 שנה אחריו, אנו חוגגים את חזרתו של עם ישראל לארצו ואין זמן מתאים מחודש אייר על שלל אירועיו שמסמלים יותר מכל את התחלתה של הגאולה.

"טבע בעונה" - אמונה מסליס

דם המכבים

דם-המכבים האדום שם מדעי: Helichrysum sanguineum

הוא צמח רב-שנתי ממשפחת המורכבים.

דם-המכבים האדום מגיע לגובה של כ 50 ס"מ. גבעוליו ועליו מכוסים לבד לבן, כמו צמר, שממנו אפשר להכין חומר בערה מצוין. בקצות הגבעולים ממוקמים גושי קשקשים בצבע אדום הנראים כטיפות דם. קשקשים אלה אינם פרחים אלא חפי מעטפת. הפרחים עצמם קטנטנים, בעלי כותרת לבנה, עמוד עלי אדום ואבקה צהובה. הפריחה היא בחודשים אפריל-מאי, אז נפתח לתקופה קצרה מעטה התפרחות.

הקשקשים האדומים נשמרים זמן רב אחרי סיום הפריחה וצבעם אינו דוהה בייבוש. עובדה זו משותפת לכל המינים בסוג דם המכבים, והופכת אותם לנוחים לשימוש בסידורי פרחים יבשים. קטיף מוגבר לצרכים אלה הביא את הצמח לידי סכנת היכחדות. כיום דם-המכבים האדום מוכר בישראל כערך טבע מוגן על פי חוק ואוכלוסייתו משתקמת. שמן דם-המכבים משמש לטיפול בגירוי עור ובבעיות חניכיים. בית גידולו בבתות, שטחים עשבוניים ושולי חורש. בדרך כלל על קרקע אבנית סלעית.

מקור השם דם המכבים הוא אגדה לפיה פורח הצמח בכל מקום בו טיפת דם מדמם של המכבים נפלה לארץ. אגדות מסוג זה מוכרות במדינות רבות ובווריאציות שונות.

דם-המכבים הוא סמלו של יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל. מדבקה עם תמונת הצמח מחולקת ביום זה בבתי הספר, בעצרות הזיכרון ובבתי הקברות ונענדת על דש הבגד. החל משנת 2019 מפיצה עמותת "דם המכבים" סיכה עם הפרח ברחבי ישראל. מנהג זה דומה לענידת פרג אדום בקרב מדינות חבר העמים הבריטי ביום הזיכרון בממלכה המאוחדת.

משנת 1860 ועד היום נספו במערכות ישראל 24,068 חללים, ש- 56 מתוכם נוספו השנה. 24,068 חללים, אשר מסרו את נפשם למען ארץ ישראל.

נזכור את כולם, יהי זכרם ברוך.

יעקב דוד קמזון - היה משורר וסופר עברי ישראלי שכתב בעיקר לילדים. נושא עיקרי בשירתו למבוגרים הוא ירושלים, שבה ישב במשך שלושים שנה מאז עלייתו ארצה ב-1926. קמזון נפטר בביתו באשקלון בסוף חודש אוגוסט 1980, לאחר מחלה ממושכת. נקבר בהר המנוחות. הותיר את אשתו, שרה דבורה קמזון לבית כהן. גיסו, חיים שכטר (1911–2000), היה מרצה לאנגלית בירושלים ומחבר ספרים ללימוד אנגלית ומילונים אנגליים-עבריים ועבריים-אנגליים. על שמו נקרא רחוב בירושלים, בשכונת רמות.

י. ד. קמזון

דם המכבים

ומרט לא יִשְׁקֹט וְלֹא יִנּוּחַ
וְהוּא עוֹלָה וּמְבַצֵּץ מְסֻלְּעֵי יְרוּשָׁלַיִם...
צֵא בְּהָרִים בְּסִבְיַוֹת הַצֵּיִר לְשׁוֹחַ
וּלְהַגְלִיף תְּרָאָה פְּרָחִים אֲדוּמֵי צִינִים.

"דָּם הַמִּכְבִּיִּם" יִקְרָאוּ לָהֶם הַיְלָדִים.
בָּם נֶפֶשׁ גְּבוּרֵינוּ הַקְּדוּמוֹנִים רָקְמָה...
וְרוּחַ יְהוָה בְּצִלְהֵם הַנְּרַעְדִים.
רוּחַ עַז וְאַמוּנָה. רוּחַ דְּרוֹר וְנִקְמָה.

דָּם הַמִּכְבִּיִּם עוֹלָה. הִי וּמְפַפֵּץ
עַל שְׂבִילֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּגִיא וְעַל שְׂפֵיטֵי,
וְקוֹל בְּהַדָּר מִמְּרַחְקֵי הַדּוֹרוֹת בּוֹקֵץ
אֶל מִכְבִּיִּם-מְגֻנָּים. קוֹל מִכְבִּיִּם שְׂמוֹנָאִים..

מדור מיוחד לחגי אייר - ירדן בר שאול

אתם יודעים מה ההבדל בין אנשים שיוצאים לחגוג את חופשותיהם ואירועיהם בחוץ לארץ, לבין אנשים שנשארים פה ומבינים את המשמעות שבלהישאר בארצנו הקדושה?

ואיך ההבדל ביניהם קשור לחג החנוכה?

והרי לא באנו לכתוב על חג שכבר עבר השנה, אז איך כל זה מתקשר גם לתקופה שלנו בשנה, ולשיר שעליו נספר?

נתחיל בסיפור קטן.

הגימנסיה "הרצליה" נוסדה בשנת תרס"ו והייתה בית הספר התיכון הראשון בעולם שלימד בעברית. אל תטעו, הגימנסיה רק נקראת על שמו של הרצל, אך הוקמה בעיר העברית הראשונה - "אחוזה בית", הלא היא תל אביב.

אל הגימנסיה נהרו תלמידים רבים, ביניהם תלמידים מהתפוצות שהוריהם חשקו להקנות לילדיהם חינוך עברי. מתוך עשרות המחזורים של הגימנסיה יצאו רבים ממנהיגי היישוב: סופרים, מחנכים, מדענים ואומנים שתרמו לקידום התרבות והחינוך העברי בארץ.

אחד מראשוני המורים שלימדו בעברית בגימנסיה, היה ישראל דושמן.

דושמן נולד וגדל בוילנא, למד ב"חדר" ונחשב ל"עילוי" בישיבתו. הוא היה קנאי לשפה העברית וסרב לדבר ביידיש, שהייתה שפת אימו. עלה ארצה בשנת התרס"ה - (1905 למנינם) ולימד תחילה בגליל, במושבות ראש-פינה ומטולה. כשנוסדה הגימנסיה העברית הראשונה בארץ - היה בין המורים הראשונים שלימדו בה במקצועות העברית, הלשון והספרות.

בשנותיה הראשונות של הגימנסיה, יצאו לטיול בפעם הראשונה אל מושבות הגליל. המורים בגימנסיה והתלמידים בה עבדו קשה מאוד כדי להשיג כסף לטיול אל הצפון הרחוק, והעלו את הצגת התיאטרון הראשונה בארץ כדי להרוויח כסף לטיול.

לאחר שההצגה רצה והם צברו כסף רב, אפילו ליותר מטיול אחד - הם יצאו למסע מתל אביב אל הצפון על גבי חמורים בדרכים שונות כדי לא לעבור בביצות שהיו באזור השפלה. מסע של עשרה ימים ארוכים דרך ג'נין, שבסופם הגיעו למושבה סג'רה.

סג'רה של אז, (כיום הפכה למושב אילניה שבגליל התחתון) הייתה מושבה קטנה ורחוקה ממרכז הארץ כך שלא הייתה מפותחת במיוחד, ומשום מה לא זה מה שציפו התלמידים מהגימנסיה לראות.

מצב הרוח היה ירוד, והם ממשיכים בדרכם ופונים אל עבר המושבה ראש פינה. כדי להעלות את המורל ולחזור לשמחת הטיול - החליטו מורי הגימנסיה שכדאי לכתוב שיר שיחזק את רוח התלמידים ויזכיר להם לכבוד מה הם באו עד לצפון הרחוק!

ישראל דושמן, מיוזענו - לוקח ניגון וקצב של שיר שקיים בשפת היידיש, שיר שבמקורו הוא שיר של ייאוש - "מארש הנדודים" - (אפשר למצוא את השיר המלא באתר "זמרשת", קחו טעימה מתירגומו) -
"עם מקל הנדודים ביד,

ללא בית וללא ארץ,
ללא גואל, ללא חבר
ללא מחר, ללא היום,
אין סובלנות, רק רדיפה..."

ומשנה את מילותיו למילות שמחה ותקווה.

חיים בוגרשוב, אחד ממקימי הגימנסיה, מספר שהם דוהרים על החמורים עם השיר הזה אל ראש פינה וכשמגיעים אל המושבה- כולם רוקדים את השיר הזה בשלוש שעות שלימות!

השיר נוחל הצלחה והופך לשיר ידוע ומוכר, המושר בהרבה אירועים במדינת ישראל, ועד היום, יש אומרים- הוא מושר בסיומי קורס טיס.

מיהו ומהו השיר המיוחד שלנו?

השיר שמסמל תקווה, היאחזות בקרקע, באדמתו ותורתו של עם ישראל.

פה בארץ חמדת אבות
תתגשמן כל התקוות,
פה נחיה ופה נצר,
חיי זהר חיי דרור,
פה תהא השכינה שורה,
פה תפרח גם שפת התורה.

נירו ניר, ניר, ניר,
שירו שיר, שיר, שיר,
גילו גיל, גיל, גיל,
כבר הנצו נצנים.

נירו ניר, ניר, ניר,
שירו שיר, שיר, שיר,
גילו גיל, גיל, גיל,
עוד יבואו זרעונים.

בדיוק הפוך משיר הייאוש- השיר שלנו הופך אבל ליום טוב. פה, בארץ חמדת אבות- תתגשמה כל התקוות.

"שיר הפרטיזנים היהודים", שנכתב ע"י הירש גליק, מתחת למגפי הברזל הדוקרים של הנאצים, בתוך בונקרים- מספר לנו סיפור של לוחמים יהודים גיבורים שיודעים שאולי המוות מרחף להם מעל לראשם, אבל הרוח והגבורה היהודית תמשיך הלאה ותגיע עד לארץ אבותינו- הארץ עליה עם ישראל חלם כל שנותיו.

אַל נָא תֵאמֶר: הִנֵּה דְרָכֵי הָאֲחֻרֹנָה,

אֶת אֹר הַיּוֹם הַסְתִּירוּ: שְׁמֵי הָעֵנָנָה.

זֶה יוֹם נִכְסְפָנוּ לוֹ עוֹד יַעַל וַיָּבֹא,

וּמִצְעָדְנוּ עוֹד יִרְעִים: אֲנַחְנוּ פֹה!

הירש מתאר כמה רוע נמצא מעליו, אך בשורה האחרונה הוא בא להגיד לנו- עוד נעלה לארץ ונצעק אנחנו פה!

גם בכמה וכמה שירי לוחמים, המספרים לנו על תקופת קום מדינתנו והתחלת גאולתנו, חוזרת המילה "פה". אחד מהם הוא השיר המוכר- "באב אל וואד"- המספר על הקרבות שניטשו בדרך אל ירושלים.

פֹּה אֲנִי עוֹבֵר. נִצַּב לִיד הָאֶבֶן,

כְּבִישׁ אֶסְפֹּלֵט שְׁחֹר, סְלָעִים וְרִכְסִים.

עָרַב אֵט יוֹרֵד, רוּחַ יָם נוֹשֶׁבֶת

אוֹר כּוֹכָב רֵאשׁוֹן מֵעֵבֶר בֵּית-מְחֻסָּר.

בָּאב אֶל וואד,

לְנִצַּח זָכַר נָא אֶת שְׁמוֹתֵינוּ.

שִׁירֹת פָּרְצוּ בְּדֶרֶךְ אֶל הָעִיר.

בְּצִדֵי הַדֶּרֶךְ מוֹטָלִים מִתֵּינוּ.

שָׁלַד הַבְּרָזֵל שׁוֹתֵק, כְּמוֹ רֵעִי.

פֹּה רָתַחוּ בְּשִׁמְשׁ זָפֹת וְעוֹפְרֹת,

פֹּה עָבְרוּ לַיְלוֹת בָּאֵשׁ וְסִפְיָנִים.

פֹּה שׁוֹכְנִים בִּיחַד עָצָב וְתַפְאֶרֶת,

מְשַׁרְיָן חֲרוֹף וְשֵׁם שֶׁל אֱלֹמוֹנִים.

פה- לחמו לוחמינו הגיבורים ובמותם ציוו לנו את החיים בארצנו, ארץ ישראל.

בגרסת הגלות של שירינו "פה בארץ חמדת אבות", שונתה רק מילה אחת- "שם". רק שם, בארץ חמדת אבות, תתגשמה כל התקוות. רק שם נחיה, ושם ניצור.

ובכל שנה, בימי החנוכה, כשילדים בארצות חוץ לארץ שיחקו וסובבו סביבונים- נוסח הסביבון שלהם היה שונה משלנו. "נס גדול היה שם"- כי רק מארץ ישראל תבוא הגאולה. ולכן הנס הגדול הוא פה.

אני חושבת שלאורך כל שנותינו כעם, לעולם יהודים לא הפסיקו לחלום, לקוות ולייחל לעלות לארץ ציון וירושלים. המילים היפות בשירים שנכתבו לאורך כל השנים, וביניהן המילה "פה" שחוזרת בשיר ההישרדות שנכתב על אדמת אירופה, בשיר הלחימה שנכתב לזכרם של לוחמים שנפלו כשהגנו בגופם על הבית, ובשיר השמח שנכתב בטיולים בארץ ישראל היפה, והקשה, לפעמים- מראות לנו שהתקווה הזאת למדינה משלנו הייתה חזקה כל כך, ומראות לנו גם מה יהודים נתנו למענה לאורך כל השנים והתקופות.

ולכן, בעיני, ביום העצמאות הבא עלינו לטובה, ובחודש אייר הבא עלינו לברכה, וסתם ככה בכל יום מימי חייו של אדם- כל אחד מאיתנו צריך להסתכל אחורה ולחשוב מה ההבדל בין להיות "שם", לבין להיות "פה".

להבין את הזכות הגדולה שנפלה בחלקינו, שאנו יהודים גאים שחיים בארץ ישראל, וכל אחד שקם לעבודת יומו בארצנו זוכה זכות גדולה.

והקושי שישנו בארץ ישראל, היה פה תמיד. והלוואי ונזכה לקחת חלק ולעזור במאבק הנצחי על ארץ ישראל ועם ישראל שלנו.

שיהיה לנו יום עצמאות שמח וחגיגי, ואיזה כיף שאנחנו פה, ויש לנו ארץ ויש לנו בית ויש לנו עץ ויש לנו כביש בארץ ישראל- ברוך השם!